

IN MEMORIAM

DR ISMET KASUMOVIĆ (1948-1995)

Sasvim iznenada i u naponu stvaralačke snage, u Sarajevu je preminuo dr Ismet Kasumović (11. februara 1995. godine) ostavljajući veliku prazninu u bosanskohercegovačkoj orijentalistici i u islamistici u cjelini, gdje je dao zapažen doprinos uprkos tome što je preminuo u godinama kada se naučnoistraživačkim radnicima tek otvara budućnost.

Na kratki životni put posvećen nauci i obrazovanju kadrova dr Ismet Kasumović je kročio u selu Pode kod Travnika 19. jula 1948. godine. U zavičaju je završio osnovno školovanje, a zatim je Gazi Husrev-begovu medresu u Sarajevu završio 1969. godine. Odmah zatim odlazi na studij arapskog jezika i pedagogije na Filozofskom fakultetu u Kuvajtu. Nakon sticanja diplome u Kuvajtu, vraća se u Sarajevo i upisuje na postdiplomski studij na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, na Odsjeku za filozofiju i sociologiju. Postdiplomski studij uspješno je okončao 1979. godine odbranom magistarskog rada pod naslovom *Problem nihiliteta u arapsko-islamskoj filozofiji*. U to vrijeme dr Ismet Kasumović je radio u Orijentalnom institutu u Sarajevu kao asistent arabist, a od januara 1984. godine radi u zvanju asistenta istraživača, posvećujući posebnu pažnju teološko-filozofskoj i sufijskoj baštini Muslimana BiH na orijentalnim jezicima. Usmjerenje u tom pravcu - izvlačenje na svjetlo dana onog čarobnog obilja koje obično nazivamo kulturnom baštinom BiH na orijentalnim jezicima - krunisao je odbranom doktorske disertacije pod naslovom *Ali-Dede Bošnjak i njegova filozofsko-sufijska učenja*. Poslije toga uslijedio je izbor dr Ismeta Kasumovića u zvanje naučnog saradnika u Orijentalnom institutu.

Uporedo s naučnoistraživačkim radom kao svojim osnovnim i trajnim opredjeljenjem, Kasumović je imao niz drugih aktivnosti koje se mogu svrstati u dvije grupe: nastavnu i prevodilačku.

U okviru bogatog nastavničkog rada, valja reći da je dr Ismet Kasumović u periodu od 1980. do 1983. godine predavao arapski jezik na Vazduhoplovno-tehničkoj vojnoj akademiji u Rajlovcu. Zatim je (1984-

1986) na Filozofskom fakultetu u Prištini, na Odsjeku za orijentalistiku, držao nastavu iz sintakse arapskog jezika. Kao istinski stručnjak, s posebnom ljubavlju i žarom predavao je tesavvuf na Islamskom teološkom fakultetu u Sarajevu, počev od 1981. godine, a nakon smrti dr Ahmeda Smailovića predavao je na istom fakultetu islamsku filozofiju. U toku genocida i kulturocida nad Bošnjacima, kada je srpski agresor do temelja spalio bogate i nenadoknadive fondove Orijentalnog instituta, dr Ismet Kasumović je - budući neizrecivo pogođen tim gubitkom tragičnim za nauku i civilizaciju uopće - prešao u stalni radni odnos na Fakultet islamskih nauka u Sarajevu.

Što se tiče njegovih prevodilačkih aktivnosti, mogu se podijeliti na dvije vrste. Na jednoj strani je, naime, povremeno radio na poslovima konsekvativnog i simultanog prevođenja za potrebe najviših državnih organa, političkih i drugih organizacija bivše Jugoslavije, pokazujući odlično poznavanje arapskog jezika. Na drugoj strani je, takođe povremeno, angažiran za pisane prijevode, počev od onih za potrebe PUL-a do prijevoda monografije *Mersad Berber* dr Muhameda Karamehmedovića.

Dr Ismet Kasumović je uvijek bio "u toku događaja" u naučnoj oblasti kojom se bavio i u oblastima koje se graniče s njom, jer nikada nije malaksavala njegova intelektualna radoznalost. Takav njegov duh ispoljen je u više stručnih i naučnih prikaza iz oblasti arapsko-islamske kulture, pri čemu je najveću pažnju usmjeravao na filozofiju. Kasumovićevi radovi te vrste objavljeni su u više renomiranih časopisa, počev od matičnih *Priloga za orijentalnu filologiju* do *Glasnika UNESCO-a*.

Visoko cijenjeni Kasumovićev rad u oblasti obrazovanja kadrova - koji je bogat s obzirom na njegovu preranu smrt - čini nam se da je naučnoistraživački rad kojim se valjano i s očiglednim entuzijazmom bavio najznačajniji dio njegove aktivnosti. Taj rad odnosi se najprije na arapsko-islamsku i na kulturu uopće da bi punu naučničku afirmaciju stekao na istraživanju našeg kulturnog naslijeđa na orijentalnim jezicima. Najznačajnija u tom domenu je njegova objavljena doktorska disertacija (*El-Kalem*, Sarajevo, 1994). Baveći se gotovo deceniju ovim znamenitim Bošnjakom, Kasumović je objavio i nekoliko drugih radova o njemu, kao što su *Zapisi o Gruziji Ali-Dede Bošnjaka* (*Život*, br. 10, Sarajevo, 1986), ili *Prevođenje kao hermeneutički postupak (uz Ali-Dedeov prevod Ibn Sinaove ajnije na osmansko-turski jezik)*, POF br. 37, Sarajevo, 1987.

Do predvečerja genocida Kasumović je prilježno radio na dovršavanju jednog posebno značajnog djela pod radnim naslovom *Školstvo Bošnjaka za vrijeme osmanske vlasti u Bosni*. Poznato nam je iz kontakata s njim da taj rad ima naročitu vrijednost i zbog toga što je istraživač temeljito i obilno koristio izvore na turskom, arapskom i persijskom jeziku. Rad je ostao u takvom stanju da se može prirediti za štampu.

Smrt je zatekla dr Ismeta Kasumovića na kapitalnom projektu na kome je radio uporno i disciplinirano u teškim uslovima opsjednutog Sarajeva. Naime, prevodio je poznati *Tefsir* Ibn Kesira i gotovo do samog kraja preveo

je i priredio prvi od četiri obimna toma. Značaj toga poduhvata dovoljno ilustruje činjenica da se na bosanskome jeziku još nije pojavio ni jedan tefsir.

Pišući ovaj in memoriam s bolnim osjećanjem gubitka i svjesni porazne praznine što je ostala na mjestu koje je sasvim ispunjavao dr Ismet Kasumović svojim radom, ne možemo se oduprijeti potrebi da naglasimo razliku između dvije vrste smrti zaslužnih ljudi. Jedna vrsta gubitka je ona kada narod izgubi naučnika čiji stvaralački horizont je već zasvođen, a veći je gubitak naučnika koji je netom kročio na dveri nauke i pred kojim je daleko bilo zasvođavanje stvaralačkog horizonta. Smrt dr Ismeta Kasumovića u 47. godini života spada u gubitke ove druge vrste, jer su njegov narod i nauka uopće s pravom očekivali sjajne rezultate na osnovu već postignutih.

Esad Duraković